

Název školy: **Základní škola a Mateřská škola Žalany**

Číslo projektu: **CZ. 1.07/1.4.00/21.3210**

Téma sady: **Český jazyk a literatura pro šestý a sedmý ročník**

Název DUM: **VY_32_INOVACE_4C_7_Jan_Neruda**

Vyučovací předmět: **Český jazyk**

Název vzdělávacího materiálu: **Jan Neruda**

Autor: **Mgr. Barbora Schneiderová**

Datum vytvoření: **červen 2013**

Anotace: DUM seznamuje žáky s životem a osobností Oty Pavla, seznamuje s dílem této osobnosti a zařazuje dílo do doby.

Očekávaný výstup: Žák se orientuje v životě a díle autora a dokáže vyjádřit vlastní názor.

Věková skupina, ročník: ZŠ, 7. ročník

Metodické pokyny: Výklad života autora, četba ukázek, diskuze.

Pomůcky: ukázky učitele

Časový harmonogram: výklad, ukázka + diskuze 40 minut

Jan Neruda

Mgr. Barbora Schneiderová

Život (9. července 1834 – 22. srpna 1891)

- Český básník, prozaik a novinář.
- Celý život prožil v Praze, zejména na Malé Straně.
- Pocházel z velmi chudé rodiny.
- Pokoušel se o studia práv a filozofie, ani jedno nedokončil.
- Většinu života pracoval jako novinář (Hlas, Národní listy, Čas, Květy, aj.).
- V soukromém životě se mu příliš nevedlo, byl velmi fixován na svou matku.
- Prožil několik lásek, ale nikdy se neoženil.
- Velmi známý je jeho platonický vztah ke spisovatelce Karolíně Světlé, který rázně ukončil až její manžel Petr Mužák poté, co Světlá prodala drahý rodinný šperk, aby Nerudu vyplatila z vězení pro dlužníky.
- Měl sklony k alkoholismu, často navštěvoval místní putyky, nechyběl na žádné zábavě či na plese.

Život

- Často cestoval, navštívil Německo, Francii, Itálii a Egypt.
- Celý život se cítil neuznán, měl sklony k depresím, často se uzavíral do sebe,
- Jeden čas byl prohlášen za zrádce národa.
- Většinu života prožil v nouzi.
- Onemocněl zánětem žil, byl tedy nucen přestat literárně tvořit, později upadl a byl několik let upoután na lůžko.

Dílo

Neruda byl především výborný básník. Pro svůj pesimismus však dlouho nebyl uznáván. V jeho díle se odrážejí osobní pocity, vztah k matce i jeho láskám. Pokoušel se také o drama, ale nebyl úspěšný. Velmi známá je jeho publicistická práce, zejména fejetony (nejznámější je fejeton Kam s ním?).

POEZIE

Hřbitovní kvítí – zklamání, beznaděj – odpor společnosti.

Kniha veršů

Písně kosmické

Balady a romance

Prosté motivy – básníková intimní zpověď.

Zpěvy páteční – vyšlo posmrtně, básníkovovo vyrovnání se se životem i smrtí.

Dílo

PRÓZA

- próza není tak úspěšná jako poezie, přesto řazen mezi kvalitní autory, próza spjata s Prahou. Za života byl však uznávaným prozaikem.

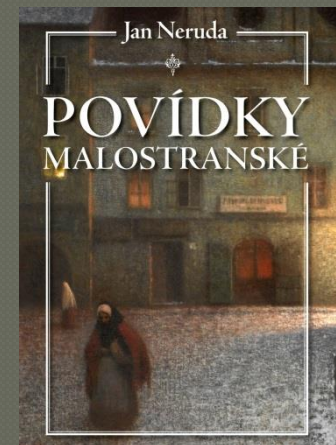
Trhání

Povídky malostranské

Arabesky

Povídky malostranské

- vrcholné prozaické dílo odehrávající se na v Praze na Malé Straně,
- promítají se vlastní vzpomínky z dětství,
- zobrazuje typické měšťanské typy, každá povídka začíná detailní charakteristikou postavy,
- 13 povídek (Týden v tichém domě, Pan Ryšánek a pan Schlegl, Přivedla žebráka na mizinu, O měkkém srdci paní Rusky, Večerní šplechty, Doktor Kazisvět, Hastrman, Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku, U tří lilií, Svatováclavská mše, Jak to přišlo, ž..., Psáno o letošních Dušičkách, Figurky).

Ukázka – poezie

Anně (Knihy veršů)

Co já zde pěju v bájném lásky dómu,
to pěju Tobě, - svému idolu,
a Tobě jen a více nikomu
lze porozuměti snad mému bolu.
Či stává mezi mnou a kýmsi pásky,
že porozuměl by kdo hloubce tísní,
a pohrobené za živa mé lásky
labutí písni? - Labutí písni!
Aj uzřel-li kdo, když k umírání,
se labuť vrací v jasna samotu?
A slyšel-li, kdy v bolném klokotání
svou dlouhou, děsnou plaší němotu?
Kdy zmdlenou hlavu ku hladině kloní,
a chladné vlně lásku vřelou pěje,

Ukázka - próza

Týden v tichém domě

Cítíme, že jsme v místnosti zcela uzavřené. Čirá, hluboká kolem nás tma, ani nejmenší skulinou nevniká odnikud šero ; všude jen tma taková, v níž domníváme-li se přec na okamžik míti něco světlého před očima, je to pouze rudý kruh vlastní naší myšlenky.

Napnutí smyslové pozorují i nejdrobnější známky života. Čich náš zvěstuje nám, že místnost naplněna je mastným jakýms vzduchem, sprostou směsicí výparů. Je nám hned, jako bychom hlavně cítili smrkové nebo jedlové dříví, hned zas jakoby lůj a sádlo, a zas jakoby suché švestky, kmín, ba i kořalku, česnek atd. Sluchu se dotýká tikot hodin. Musí to být staré nástěnní hodiny s dlouhým kyvadlem, na jehož konci tenký plechový a zajisté že trochu zkřivený kruh; někdyť se kyvadlo v jednozvučné své povídačce zakoktne a kruh se lehýnce otřeše. I to zakoktnutí opakuje se v pravidelných rozměrech a stává se jednozvučným.

Mezitím slyšíme dýchání spících. Musí jich tu býti více. Dýchání se všelijak proplítá, zcela se neshodne ani jednou, někdy jako by jedno usínalo, kdežto druhé se sesiluje, jedno jako by se s kývadlem hodin zakoktávalo, kdežto druhé sobě přispišuje, a v to zas zahučí odjinud náhlé oddechnutí silnější, jako by to odstavec nové kapitoly spací.

Ukázka - poslech

Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku

http://m.rozhlas.cz/ctenarskydenik/dila/_z_prava/malostranske-povidky--485979

Odpověz na otázky

1. Co je to fejeton?

Stručný článek v novinách obvykle uveřejněný pod černou čarou, pojednávající o problémech všedního života.

2. Jak působí poezie J. Nerudy?

Pesimisticky, plná pocitů zmaru a beznaděje.

3. Se kterou spisovatelkou jej pojil úzký vztah?

S Karolínou Světlou.

4. Uznávala jej společnost jako básníka?

Ne, pouze jako prozaika.

5. Čím je inspirováno jeho prozaické dílo?

Dětstvím prožitým na Malé Straně.

Zdroje

[cit. 2013-06-09]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Vil%C3%ADmek_-_Jan_Neruda.jpg

[cit. 2013-06-09]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jan_Neruda.jpg

PALME, Jaromír František. *www.fumaz.wz.cz* [online]. [cit. 1.11.2013]. Dostupný na WWW

<http://fumas.wz.cz/galerie/fumas/ilustrace/povidkymalostranske/mpovidky2.htm>

[cit. 2013-06-09]. <http://m.rozhlas.cz/ctenarskydenik/dila/zprava/malostranske-povidky--485979>

Neruda, J. : Povídky malostranské. Československý spisovatel, Praha 1987

Neruda, J. : Kniha veršů Jana Nerudy. Albatros, Praha 1979

Použitý software: MS Windows XP, Microsoft Office Power Point 2010

Galerie MS Office, www.office.microsoft.com

Autorem materiálu a všech částí, pokud není uvedeno jinak, je Mgr. Barbora Schneiderová.